UNIVERSITÄTS
BIBLIOTHEK
WUPPERTAL

BERGISCHE
UNIVERSITÄT
WUPPERTAL

Universitätsbibliothek Wuppertal

M. Tullii Ciceronis Orationes diligentius recognitae & aptiore serie repositae

Cicero, Marcus Tullius

Lutetiae Paris, 1522

Pro Q.Roscio Comoedo,Oratio.III.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.
Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-431

Visual Library

rebus maxime Reſp.laborat,iis maxime mederi cōuenit. Veſtrū nemo eſt,quin intelligat po
pulū Romanū,qui quondā in hoſtes leniſſimus exiſtimabatur,hoc tēpore domeſtica crude-
litate laborare. Hanc tollite ex ciuitate Iudices, hāc pati nolite diutius in hac Rep.verſari,
quę non mō id habet in ſe mali,ꝙ tot ciues atrociſſime ſuſtulit, verū etiā hoībus leniſſimis
ademit miſericordiā conſuetudine incōmodorum. Nā cum omnibus horis aliquid atroci-
ter fieri videmus,aut audimus:etiam,qui natura mitiſſimi ſumus,aſſiduitate moleſtiarum
ſenſum omnē humanitatis ex animis amittimus.

Deſit fortaſſe quippiam.

PRO Q.ROSCIO COMOEDO,ORATIO.III.

Multa,quæ deſunt,quærenda.

Malitiam naturę,crederetur is ſcilicet vir optimus,& ſingulari fide prędit⁹,qui ſuo iudicio
ſuis tabulis teſtibus vti conať.Solēt fere dicere qui ꝑ tabulas hoīes citi pecuniā expē-
ſam tulerunt.ego ne talem virū corrumpere potui, vt mea cauſa falſum in codicē referret? Qꝫ mox.
Expecto q̃ mox Cherea hac oratione vtatur.Ego ne hanc manū plenā perfidię, & hos digi-
tos meos impellere potui,vt falſum perſcriberē nomē? Qꝫ ſi ille ſuas ꝓferet tabulas,proferet
ſuas quoqꝫ Roſcius:erit in illius tabulis hoc nomē:at huius nō erit:cur potius illius,q̃ hu-
ius crederetur?ſcripſiſſet ille:ſi nō iuſſu huius expēſum tuliſſet?nō ſcripſiſſet hic, qđ ſibi ex- Ferre expē
pēſum ferre iuſſiſſet? Nā quēadmodum turpe eſt ſcribere,qđ nō debeať:ſic improbū eſt nō re ſum.
ferre,qđ debeas.ęque em̄ tabulę cōdemnātur eius,qui verū nō retulit:& eius,qui falſum per
ſcripſit. Sed ego copia & facultate cauſę cōfiſus vide quo progrediar.Si tabulas C.Fannius Tabulę ac-
accepti,& expenſi profert ſuas,in ſuā rem, ſuo arbitratu ſcriptas,quo minus ſecundū illum cepti & ex
iudicetis,nō recuſo.qs hoc frater fratri,quis parēs filio tribuit,vt quodcūqꝫ retuliſſet,id ra penſi.
tum haberet? ratū habebit Roſcius,profer. qđ tibi fuerit perſuaſum, huic erit pſuaſum:qđ
tibi fuerit probatū,huic erit ꝓbatū. Paulo ante M.Perpenna P.Saturi tabulas poſcebamus:
nunc tuas C.Fannii Cherecę ſolius flagitamus,& quo minus ſecūdum eas lis detur,nō recu- Secūdū ta-
ſamus.Quid ita nō profers?nō cōficit tabulas? immo diligētiſſime.non refert parua noīa in bulas litē
codices?immo omneis ſummas.leue,& tenue hoc nomē HS.CCCLIII.ſunt?quomodo tibi tā dari.
ta pecunia extraordinaria iacet? quomodo HS.CCCLIII.in codice accepti,& expēſi nō ſunt?
Pro dii immortales,eſſe ne quenq̃ tanta audacia prędirū,qui qđ nomē referre in tabulas ti-
meat,id petere audeat?qđ in codicem iniuratus referre noluit,id iurare in litem nō dubitet?
qđ ſibi probare nō poſſit,id perſuadere alteri conetur?Nimiū cito,ait me indignari de tabu-
lis,nō habere ſe hoc nomē in codice accepti,& expenſi relatū cōfitetur,ſed in aduerſariis pa Aduerſa-
tere cōtēdit. Vſqꝫ eo ne te diligis,& magnifice circūſpicis,vt pecuniā nō ex tuis tabulis, ſed ria.
aduerſariis petas?ſuū codicem teſtis loco recitare arrogātię eſt:ſuarū perſcriptionū,& litura
rum aduerſaria proferre nō amentia eſt?Qꝫ ſi eandē vim,diligentiā,auctoritatēqꝫ habent ad
uerſaria,quā tabulę,quid attinet codicē inſtituere?cōſcribere?†ordinem cōſeruare?memorię †ordinare.
tradere literarū vetuſtatē? Sed ſi ꝙ aduerſariis nihil credimus, idcirco codicē ſcribere inſti-
tuimus,qđ etiam apud omneis leue,& infirmū eſt, id apud iudicē graue & ſanctū eſſe duce
tur? Quid eſt,ꝙ negligenter ſcribamus aduerſaria? quid eſt ꝙ diligenter conficiamus tabu-
las?qua de cauſa?quia hęc ſunt menſtrua,illę ſunt æternę:hęc delentur ſtatim,illę ſeruantur
ſancte:hæc parui tēporis memoriā,illę perpetuę exiſtimationis fidē,& religionē amplectunť:
hęc ſunt deiecta,illę in ordinē confectę.itaqꝫ aduerſaria in iudiciū protulit nemo, codicē ꝓ-
tulit,tabulas recitauit. Tu C.Piſo tali fide,virtute,grauitate,auctoritate ornatus,ex aduer
ſariis pecuniam petere non auderes.Ego quę clara ſunt conſuetudine,diutius dicere non de
beo.Illud vero,qđ ad rem vehemēter pertinet,quęro,q̃ pridem hoc nomē Fanni in aduerſa-
ria retuliſti?Erubeſcit:quid reſpondeat,neſcit:quid fingat extēplo, nō habet.Sunt duo mē-
ſes iam dices.tamē in codicē acceptū, & expēſum referri debuit.Amplius ſunt ſex mēſes.cur
tandiu iacet hoc nomē in aduerſariis ? Quid ſi tandē amplius triennium eſt?quomodo,cum
omnes qui tabulas conficiant,menſtruas pene rōnes in tabulas transferāt,tu hoc nomē triē-
nium amplius in aduerſariis iacere pateris? Vtrum cętera noīa in codicem accepti,& expēſi
digeſta habes?an non?Si non,quomodo tabulas conficis?ſi etiam,quāobrem cum cętera no-

mina in ordinẽ referebas,hoc nomẽ triẽnio amplius,qđ erat in primis magnum,in aduerſa
riis relinquebas?Nolebas ſciri debere tibi Roſcium.cur ſcribebas?Rogatus eras,ne referres.
cur in aduerſariis ſcriptũ habebas?Sed hęc q̃q̃ firma eſſe video,tñ ipſe mihi ſatiſfacere non
poſſum,niſi a C.Fãnio ipo teſtimoniũ ſumo,hãc pecuniã ei nõ deberi.Magnũ eſt,qđ conor:
difficile eſt,qđ polliceor:niſi eũdẽ & aduerſariũ & teſtẽ habuerit Roſcius,nolo vincat. Pecu
nia tibi debebat̃ certa,quę nũc petitur p iudicẽ,in qua legitimę partis ſpõſio facta eſt. hic tu
ſi amplius HS.nũmo petiſti,q̃ tibi debitũ eſt, cãm pdidiſti.propterea q alind eſt iudiciũ,aliud

Iudicium.
Arbitriũ.

eſt arbitriũ.Iudiciũ eſt pecunię certę,arbitriũ incertę.Ad iudiciũ hoc modo venimus,vt to-
tam litem aut obtineamus,aut amittamus.ad arbitriũ hoc animo adimus,vt neq nihil,ne-
q tãtũ quãtũ poſtulauimus,cõſequamur.Eius rei ipſa verba formulę teſtimonio ſunt.Quid
eſt in iudicio?directũ,aſperũ,ſimplex.Si peteret HS.LIII.dari hic,niſi planũ facit HS.LIII.ad

†libellum.

†libellã ſibi deberi,cãm pdit. Quid eſt in arbitrio?mite, moderatũ,quãto ęquius & melius,
id clarius.ille tñ confitetur,plus ſe petere,q̃ debeat̃:ſed ſatis ſupq habere dicit, qđ ſibi ab ar
bitro tribuatur.Itaq alter cauſę cõfidit,alter diffidit.Quæ cũ ita ſint,quęro abs te,qd ita de

Cõpromiſſum.

hac pecunia,de his ipſis HS.LIII.de tuarũ tabularũ fide,cõpromiſſum feceris, arbitrũ ſum-
pſeris,quãto ęquius & melius ſit dari repromittiq ſi peteres ? Quis in hanc rẽ fuit arbiter?
vtinã is quidẽ Romæ eſſet.Romę eſt.Iam vtinã adeſſet in iudicio, adeſt.vtinã ſederet in cõſi
lio C.Piſonis.ipſe C.Piſo eſt.eundẽ ne tu arbitrũ & iudicẽ ſumebas? eidẽ & infinitã largitio-
nem remittebas,& eundẽ in anguſtiſſimã formulã ſponſionis cõcludebas?Quis vnq̃ ad arbi
trum quantũ petit tantũ abſtulit?nemo. Quãtum.n.ęquius eſſet ſibi dari petit.De quo noĩe
ad arbitrũ adiſti,de eo ad iudicẽ veniſti.Cæteri cũ ad iudicẽ cãm labefactari aĩaduertunt,ad
arbitrũ confugiunt.Hic ab arbitro ad iudicẽ venire eſt auſus,qui cum de hac pecunia,de ta
bularũ fide arbitrũ ſumpſit,iudicauit ſibi pecuniã nõ deberi.Iam duę partes cauſæ ſunt cõ-
fectę:adulteraſſe ſeſe negat:expẽſum tuliſſe nõ dicit,cũ tabulas nõ recitat. Reliquũ eſt vt ſti-
pulatũ ſe eſſe dicat.præterea eĩn queadmodũ certã pecuniã petere poſſit,nõ reperio. Stipu
latus es?vbi?quo die?quo tẽpore?quo pręſente?quis ſpopõdiſſe me dicit?nemo. Hic ego ſi fi-
nem faciã dicendi,ſatis fidei & diligẽtię meę,ſatis cauſę,& cõtrouerſię,ſatis formulę,& ſpon
ſioni,ſatis etiã iudici feciſſe videar,cur ſecũdũ Roſciũ iudicari debeat.Pecunia petita eſt cer-
ta,cum tertia parte ſponſio facta eſt.Hęc pecunia neceſſe eſt,aut data, aut expẽſa lata,aut ſti
pulata ſit.Datam nõ eſſe,Fannius cõfitetur: expenſam latam nõ eſſe, codices Fannii confir-
mant:ſtipulatam non eſſe,taciturnitas teſtiũ concedit.Quid ergo eſt?q & res eius eſt,cuius
& pecunia leuiſſima,& exiſtimatio ſanctiſſima fuit ſemper:& iudex eſt is, quem nos non mi-
nus bene de nobis exiſtimare,q̃ ſecundum nos iudicare velimus:& aduocatio ea eſt, quã p-
pter eximium ſplẽdorem,vt iudicem vnum vereri debeamus:perinde ac ſi in hanc formulã

Arbitriũ honorariũ

omnia iudicia legitima,omnia arbitria honoraria, omnia officia domeſtica,concluſa & cõ-
prehẽſa ſint:perinde dicemus.Illa ſuperior fuit oratio neceſſaria,hęc erit volũtaria.illa ad iu
dicem,hęc ad C.Piſonẽ. illa pro reo,hęc pro Roſcio.illa victoriæ,hęc bonę exiſtimatiõis cau
ſa comparata.Pecuniam petis Fãni a Roſcio,quã?dic audacter,& aperte.Vtrum quæ tibi ex
ſocietate debeatur?an quę ex liberalitate huius promiſſa ſit,& oſtentata? quorum alterũ eſt
grauius,& odioſius:alterũ leuius,& facilius.Quę ex ſocietate debeatur?quid ais?hoc iã nec

Iudicia priuata tria.

leuiter ferẽdum eſt,neq negligenter defendẽdũ. Siqua enim ſunt priuata iudicia ſummę exi
ſtimationis,& pene dicã capitis,tria hęc ſunt,fiduciæ,tutelę,ſocietatis.ęque enim perfidio-
ſum,& nefariũ eſt,fidẽ frangere,quę cõtinet vitã:& pupillũ fraudare, qui ĩ tutelam puenit:
& ſociũ fallere,qui ſe in negotio cõiunxit.Quæ cum ita ſint, qui ſit qui ſociũ fraudarit & fe
fellerit,cõſideremus.Dabit.n.nobis iam tacite vita acta,in alterutrã partem firmũ,& graue
teſtimoniũ.Q.Roſcius?quid ais?nõne vt ignis in aquam cõiectus cõtinuo reſtinguitur,& re
frigeratur,ſic referuens falſum crimẽ in puriſſimã & caſtiſſimã vitam collatũ ſtatim cõcidit,
& extinguit̃?Roſcius ſociũ fraudauit?Poteſt hoc homini huic hęrere peccatũ? qui mediuſ
fidius(audacter dico)plus fidei q̃ artis:plus veritatis, q̃ diſciplinę poſſidet in ſe: quẽ popu-
lus Ro.meliorẽ virũ,q̃ hiſtrionẽ eſſe arbitratur:q ita digniſſimus eſt ſcena ppter artificiũ,vt
digniſſimus ſit curia,ppter abſtinẽtiã.Sed qd ego ineptus de Roſcio apud Piſonẽ dico?igno
tum hoĩem ſcilicet pluribus verbis cõmẽdo.eſt ne quiſq̃ omniũ mortaliũ,de quo melius exi
ſtimes tu?eſt ne quiſq̃ q tibi purior,pudentior,humanior,officioſior,liberaliorq videatur?
Quid tu Saturi,q contra hunc venis,exiſtimas aliter? nonne quotieſcũq in cauſa in nomen

huius incidiſti,toties hunc & virũ bonũ eẽ dixiſti,& honoris cauſa appellaſti? qd nemo niſi
aut honeſtiſſimo,aut amiciſſimo facere cõſueuit.Qua ĩ re mihi ridicule es viſus eẽ incõſtãs,
q̃ eundẽ & læderes,& laudares, & virũ optimũ,& hoĩem ĩprobiſſimũ eſſe diceres.eũdẽ tu &
honoris cauſa appellabas, & virũ primariũ eſſe dicebas, & ſociũ fraudaſſe arguebas. Sed,vt
opinor,laudẽ veritati tribuebas,crimẽ gratiæ cõcedebas:de hoc vt exiſtimabas,prędicabas,
Cherec arbitratu cauſam agebas. Fraudauit Roſcius.eſt hoc quidẽ auribus,animiſq; hoĩm
abſurdũ.Quid ſi tandẽ aliquem timidũ,dementẽ,diuitem,inertem,nactus eſſet, qui experiri
nõ poſſet?tamẽ incredibile eſſet. Verũtamẽ quem fraudarit videamus. C.Fanniũ Cheream
Roſcius fraudauit.oro,atq; obſecro,vos,qui noſtis,vitã inter ſe vtriuſq; cõferte:qui nõ no-
ſtis,faciẽ vtriuſq; conſiderate.nõne ipſum caput,& ſupcilia illa penitus abraſa olere malitiã, Ex figura
& clamitare calliditatem videtur?nõ ab imis vnguibus vſq; ad verticem ſummũ, ſi quã con & facie iu-
iecturã affert hoĩbus tacita corporis figura,ex fraude,fallaciis,mẽdaciis, cõſtare totus vide dicandum
tur?Qui idcirco capite,& ſuperciliis ſemp eſt raſis, ne vllũ pilum viri boni habere dicatur.
Cuius pſonã præclare Roſcius in ſcena tractare conſueuit:neq; tñ pro beneficio ei par gra-
tia refertur.Nã Ballionẽ illum improbiſſimũ,& periuriſſimũ lenonẽ cum agit,agit Chereã. Ballio.
perſona illa lutulenta,impura,inuiſa,in huius moribus,natura,vitaq; eſt expreſſa. Qui quã Periuriſſi-
obrẽ Roſciũ ſimilẽ ſui in fraude, & malitia exiſtimarit, nihil videtur: niſi forte,q; præclare mus.
hunc imitari ſe in perſona lenonis animaduertit. Quãobrem etiã atq; etiam conſidera C.Pi
ſo,quis quẽ fraudaſſe dicatur.Roſcius Fãnium?Quid eſt hoc?probus improbũ, pudens im-
pudentem, periurũ caſtus,callidũ imperitus,liberalis auidum.incredibile eſt. queadmodũ ſi
Fannius Roſciũ fraudaſſe diceretur,vtrũq; ex vtriuſq; perſona veriſimile videretur, & Fan-
niũ per malitiã feciſſe,& Roſciũ per imprudẽtiã deceptum eſſe: ſic cũ Roſcius Fanniũ frau-
daſſe arguatur,vtrũq; incredibile eſt:& Roſciũ quicq̃ per auaritiam appetiſſe:& Fanniũ qcq̃
p ſe bonitate amiſiſſe.Principia ſunt huiuſmodi:ſpectemus reliqua.HS.LIII.Q.Roſcius frau
dauit Fannium.qua de cauſa?ſubridet Saturius veterator,vt ſibi videtur.ait ,ppter ipſa HS. Veterator
LIII.Video:ſed tamẽ cur ipſa HS.LIII.tã vehemẽter cõcupierit quęro.Nã tibi M.Perpenna,
C.Piſo certe tanti non fuiſſet,vt ſocium fraudaretis. Roſcio cur tanti fuerit, cauſam requi-
ro.egebat?immo locuples erat.debebat?immo in ſuis ſummus verſabatur.auarus erat?immo
etiam anteq̃ locuples,ſemper liberaliſſimus, munificentiſſimuſq; fuit. Pro deum hominum
q; fidẽ,qui HS.CCCLIII.CCCLIII.CCCLIII.quęſtus facere noluit:nam certe HS.CCCLIII.
CCCLIII.CCCLIII.merere & potuit,& debuit, ſi poteſt Dionyſia HS.CCCLIII. CCCLIII.
merere:is per ſummã fraudẽ,& malitiã,& perfidiã,HS.LIII.appetiit?& illa fuit pecunia ĩma-
nis,hęc paruula.illa honeſta,hęc ſordida.illa iucũda,hęc acerba.illa propria,hæc in cauſa,&
in iudicio collocata.Decẽ his annis proximis HS. ſexagies honeſtiſſime cõſequi potuit, no-
luit:laborẽ quęſtus recepit,quęſtũ laboris reiecit:populo Ro.adhuc ſeruire non deſtitit,ſibi Agere ani
ſeruire iã pridem deſtitit.Hoc tu vnq̃ Fanni faceres?ſed ſi hos quęſtus recipere poſſes,nõ eo mam.
dem tẽpore & geſtũ,& animã ageres?Dic nunc te ab Roſcio HS.LIII.circũſcriptũ eſſe,qui
tantas,& tã infinitas pecunias nõ ,ppter inertiam laboris,ſed propter magnificentiã libera-
litatis repudiarit.Quid ego nũc illa dicã,q̃ vobis ĩ mẽtẽ venire certo ſcio?fraudabat te in ſo
cietate Roſcius.ſunt iura,ſunt formulę de oĩbus rebꝰ cõſtitutę,ne qs aut in gñe iniurię, aut
rõne actiõis errare poſſit.expreſſę ſunt eñ ex vniuſcuiuſq; dãno,dolore,incõmodo,calamita
te,iniuria,publicę a Prętore formulæ, ad quas priuata lis accõmodatur.Quę cũ ita ſint,cur
nõ arbitriũ ,p ſocio adegeris Q.Roſciũ quęro.formulã nõ noras?notiſſima erat.iudicio gra-
ui experiri nolebas?quid ita?propter familiaritatem veterẽ?cur ergo lędis?propter integrita
tem hoĩs?cur igitur inſimulas?propter ægritudinem criminis? ita ne vero,quẽ per arbitrum
circũuenire nõ poſſes,cuius de ea re proprium non erat iudicium, nunc per iudicem conde-
mnabis,cuius de re nullũ eſt arbitriũ?quin tu hoc crimen aut obiice,vbi licet agere,aut ta-
cere noli,vbi nõ oportet.tametſi iã hoc tuo teſtimonio crimẽ ſublatũ eſt. Nã quo tu tẽpore
illa formula vti noluiſti,nihil hũc in ſocietatem fraudis feciſſe oſtendiſti. Num tabulas ha
bet,an non?ſi nõ habet, queadmodum pactio eſt?ſi habet,cur nõ nominas?Dic nũc Roſcium
abs te petiſſe vt familiarẽ ſuũ ſumeres arbitrum. nõ petiit.Dic pactionẽ feciſſe vt abſoluere
tur.nõ pepigit.Quęre quare ſit abſolutus?q; erat ſumma innocentia,& integritate. Quid.n.
factum eſt?veniſti domũ vltro Roſcii:ſatiſfeciſti,qd temere cõmiſiſti,in iudiciũ vt denuncia-
ret,rogaſti vt ignoſceret,te affuturũ negaſti:debere tibi ex ſocietate nihil,clamitaſti iudici.

hic denunciauit:abſolutus eſt.tamẽ fraudis ac furti mentionẽ facere audes?Perſtat in impu-
dentia:pactionẽ eñ inquit mecũ fecerat.idcirco videlicet ne condẽnaretur?Quid erat cauſę
Panurgus cur metueret ne cõdemnaretur?res erat manifeſta,furtũ erat apertũ.Cuius rei furtũ factum
ſeruus co- erat?Exordit magna cũ expectatione veteris hiſtrionis exponere ſocietatẽ.Panurgus inquit
mœdus. fuit Fannii,is fuit ei cũ Roſcio cõmunis.hic primũ queſtus eſt nõ leuiter Saturius,cõmunẽ
factũ eſſe gratis cũ Roſcio,qui precio proprius fuiſſet Fannii.Largitus eſt ſcilicet homo libe
ralis,& diſſolutus,& bonitate affluẽs Fannius Roſcio?Sic puto.Quoniã ille hic cõſtitit pau
liſꝑ,mihi quoqꝫ neceſſe eſt paulum commorari.Panurgum tu Saturi proprium Fannii di-
cis fuiſſe.At ego totum Roſcii fuiſſe contendo.quid erat enim Fannii?corpus.Quid Roſcii?
diſciplina. Facies non erat,ars erat precioſa. Ex qua parte erat Fannii, non erat HS.LIII.ex
qua parte erat Roſcii,amplius erat HS.CCCLIII.Nemo enim illum ex trunco corporis ſpe-
Merere ctabat,ſed ex artificio Comico æſtimabat.Nam illa membra merere ꝑ ſe non ampliꝰ pote
duodecim rant duodecim ęris:diſciplina quæ erat ab hoc tradita,locabat ſe non minus HS. CCCLIII.
ęris. O ſocietatem captioſam & indignam, vbi alter HS.LIII.alter.CCCLIII.quod ſit,in ſocieta-
tem affert.niſi idcirco moleſte pateris ꝙ HS.LIII.tu ex arca proferebas: HS.CCCLIII.ex di-
ſciplina,& artificio Roſcius promebat.Quã.n.rem,& expectationẽ,qđ ſtudium,& quẽ fauo
rem ſecũ in ſcenam attulit Panurgus?ꝙ Roſcii fuit diſcipulus,qui diligebãt hunc, illi faue-
bant:qui admirabãtur hunc,illum probabãt:qui deniqꝫ huius nomẽ audierant,illũ eruditũ
Vulgi iu- & perfectũ exiſtimabãt. Sic eſt vulgus,ex veritate pauca,ex opiniõe multa ęſtimat.Quid ſci
dicium. ret ille,perpauci aĩaduertebãt:vbi didiciſſet,oẽs quęrebãt.nihil ab hoc prauum,& peruer
ſum produci poſſe arbitrabãtur.ſi veniret ab Statilio,tametſi artificio Roſciũ ſuperaret,aſpi
cere nemo poſſet.Nemo eñ ſicut ex improbo patre probũ filiũ naſci,ſic ex peſſimo hiſtrione
bonũ Comœdum fieri poſſe exiſtimaret.Quia veniebat a Roſcio,plus etiã ſcire,ꝗ̃ ſciebat,vi
debatur. Qđ item nuper in Erote Comœdo vſu venit,qui poſteaꝗ̃ e ſcena nõ modo ſibilis,
ſed etiã conuitio explodebať,ſicut in aram cõfugit in huius domũ,diſciplinã,patrocinium,
Nouiſſimꝰ nomẽ.itaqꝫ ꝑbreui tẽpore, qui ne in nouiſſimis quidẽ erat hiſtrionibus, ad primos ꝑuenit
Comœdos.Quę res extulit eũ?vna cõmẽdatio huiꝰ. Qui tñ Panurgũ illũ, nõ ſolũ vt Roſcii
diſcipulus fuiſſe diceretur,domũ recepit,ſed etiã ſummo cũ labore,ſtomacho,miſeriaqꝫ eru
» diit.Iam quo quiſqꝫ eſt ſolertior,& ingenioſior,hoc docet iracundius,& laborioſius.Qđ eñ
» ipſe celeriter arripuit,id cũ tarde ꝑcipi videt, diſcruciatur.Paulo longius oratio mea pro
uecta eſt hac de cauſa,vt conditionẽ ſocietatis diligenter cognoſceretis.quæ deinde ſunt cõ
ſecuta?Panurgũ inquit hunc ſeruũ cõmunẽ Q.Flauius Tarquinieſis quidã interfecit.in hãc
Lis cõteſta rem inqt me cognitorẽ dediſti:lite cõteſtata, iudicio damni iniuria cõſtituto, tu ſine me cũ
ta. Flauio decidiſti.Verũ pro dimidia parte?an pro tota?planius dicã.vtrũ pro me?an & ꝑ me,
& pro te?ꝑ me?potui,exẽplo multorũ licitũ eſt,iure fecerũt multi, nihil in ea re tibi iniurię
feci.ꝑte tu tuũ,exige,& aufer qđ debetur,ſuam quiſqꝫ partẽ iuris poſſideat,& ꝑſequať.At
eñ tu tuum negotium geſſiſti bene. gere & tu tuũ bene. Magno tuã dimidiã partẽ decidi-
ſti.magno & tu tuã partẽ decide. HS.CCCLIII.tu abſtuliſti.ſi ſit hoc vero,HS.CCCLIII.tu
quoqꝫ aufer.Sed hanc deciſionẽ Roſcii,oratiõe & opinione augere licet:re & veritate medio
Iacerẽt pre crem,& tenuẽ eſſe inuenietis.Accepit eñ agrũ temporibus iis,cũ iacerẽt precia prędioꝝ.qui
cia prędio ager neqꝫ villã habuit,neqꝫ ex vlla parte fuit cultus: ꝗ nũc multo pluris eſt,ꝗ̃ tunc fuit.neqꝫ
rum. id eſt mirũ.tum eñ propter Reip.calamitates omniũ poſſeſſiones erant incertę: nunc deum
immortaliũ benignitate, omniũ fortunę ſunt certę.tum erat ager incultus ſine tecto, nunc
eſt cultiſſimus cũ optima villa. Verũtamẽ,quoniã natura tã maleuolus es,nunꝗ̃ iſta te mole
ſtia,& cura liberabo.Pręclare ſuũ negotiũ geſſit Roſcius,fundũ fructuoſiſſimũ abſtulit.quid
ad te?tuã partem dimidiã quẽadmodũ vis decide.Vertit hic rõnem,& id qđ probare nõ po
teſt,fingere conatur.de tota re inquit decidiſti. ergo huc vniuerſa cauſa deducitur, vtrum
Roſcius cũ Flauio de ſua parte,an de tota ſocietate fecerit pactionẽ. Nã ego Roſciũ ſi quid
cõmuni noĩe tetigit,cõfiteor prę ſtare debere ſocietati. Societatis nõ ſuas lites redemit,cum
fundũ a Flauio accepit.Quid ita,ſatis nõ dedit amplius a ſe neminẽ ꝑiturũ?qui de ſua par
te decidit,reliquis integram relinquit actionẽ. qui pro ſociis tranſigit, ſatiſdat neminẽ eoꝝ
poſtea ꝑiturũ.Quid ita Flauio ſibi cauere nõ venit ĩ mẽtẽ?neſciebat videlicet Panurgũ fuiſ
ſe in ſocietate?ſciebat.neſciebat Fanniũ Roſcio eſſe ſocium?prçclare.Nã iſte cum eo litem cõ
teſtatam habebat.Cur igitur decidit,& nõ reſtipulatur,neminẽ ampliꝰ ꝑiturũ?cur de fun

do decidit, & iudicio nō abſoluitur? cur tam imperite facit, vt nec Roſcium ſtipulatione al-
liget, neq; a Fānio iudicio ſe abſoluat? Eſt hoc primū, & ex cōditiōe iuris, & ex cōſuetudine
cautionis grauiſſimū, & firmiſſimū argumētū. qđ ego pluribus verbis amplecterer, ſi nō alia
certiora, & clariora teſtimonia in cauſa haberem. Et ne forte me hoc fruſtra pollicitum eſſe
prædices, te, te inquam Fanni ab tuis ſubſelliis contra te teſtem ſuſcitabo. Criminatio tua
quæ eſt? Roſcium cum Flauio pro ſocietate decidiſſe. Quo tempore? Abhinc annis. XV. De
fenſio mea quæ eſt? Roſcium pro ſua parte cū Flauio tranſegiſſe. repromittis tu abhinc trien
nium Roſcio. quid? recita iſtam reſtipulationem clarius. Attende queſo Piſo: Fannium inui-
tum, & huc, atq; illuc tergiuerſantem, teſtimonium contra ſe dicere cogo. Quid enim reſti-
pulatio clamat? QVOD A FLAVIO ABSTVLERO PARTEM DIMIDIAM INDE ROSCIO ME SOLVTVRVM SPONDEO. Tua vox eſt Fanni, quid tu auferre potes a Flauio, ſi Flauius nihil debet? quid? hic porro nunc reſtipulatur, quod iampridem ipſe exe-
git? quid vero Flauius tibi daturus eſt, qui Roſcio omne quod debuit diſſoluit? cur in re tā
veteri, in negotio tam confecto, in ſocietate diſſoluta, noua hæc reſtipulatio interponitur?
Quis eſt huius reſtipulationis ſcriptor, teſtis, arbiter? quis? tu Piſo. Tu enim Q. Roſciū pro
opera, labore, ꝙ cognitor fuiſſet, ꝙ vadimonia obiſſet, rogaſti vt Fānio daret HS.CCCLIII.
hac cōditiōe, vt ſi qđ ille exegiſſet a Flauio, partē ei⁹ dimidiā Roſcio diſſolueret. Satis ne iſta
ſtipulatio dicere tibi videt̄ aperte Roſciū ꝓ ſe decidiſſe? Etem̄ forſitan hoc tibi veniat in mē-
tem, repromiſiſſe Fānio Roſciū, ſi qđ a Flauio exegiſſet, eius partē dimidiā ſe dn̄o exegiſſe.
nihil. quid? tu nō exitū exactionis, ſed initiū repromiſſiōis ſpectare debes? neq; ſi ille perſequē
dum, nō qđ in ſe fuit, iudicauit, Roſciū ſuas nō ſocietatis lites redemiſſe. Quid ſi tandem pla
num facio poſt deciſionē veterē Roſcii, poſt repromiſſionē recentē hāc Fānii, HS.CCCLIII.
Fanniū a Q. Flauio Panurgi nōie abſtuliſſe, tamē diutius illudere viri optimi exiſtimationi
Q. Roſcii audebit? Paulo ante querebā, id qđ vehementer ad rē pertinebat, qua de cauſa Fla
uius cū de tota lite faceret pactionē, neq; ſatis acciperet a Roſcio, neq; iudicio abſolueretur
a Fannio. Nūc vero (id qđ mirū & incredibile eſt) requiro, quāobrē cū de tota re decidiſſet
cum Roſcio, HS.CCCLIII. ſeparatim Fānio diſſoluit? Hoc loco Saturi qđ pares reſpondere,
ſcire cupio. vtrū oīno Fanniū a Flauio HS.CCCLIII. nō abſtuliſſe? an alio nōie, & alia de cau
ſa abſtuliſſe? Si alia de cauſa, quę ratio tibi cū eo interceſſerat? nulla. addictus erat tibi? nō. fru
ſtra tēpus cōtero: oīno īquit, CCCLIII. a Flauio nō abſtulit, neq; Panurgi nōie, neq; cuiuſq;.
Si planū facio poſt hāc recentē ſtipulationē Roſcii, HS.CCCLIII. a Flauio te abſtuliſſe, nun-
qđ cauſare, quin ab iudicio abeas turpiſſime victus? Quo teſte igit̄ hoc planū faciā? venerat,
vt opinor, hęc res in iudiciū. certe. qs erat petitor? Fānius. quis reus? Flauius. quis iudex? Clu
uius. ex his vnus mihi teſtis eſt ꝓducēdus, qui pecuniā datā dicat. qs eſt ex his grauiſſimus?
ſine cōtrouerſia, qui oīm iudicio cōprobatus eſt iudex. Quē igitur ex his tribus a me teſtem
ſpectabis? petitorē? Fannius eſt. contra ſe nunꝗ̄ teſtimoniū dicet. reum? Flauius eſt. is iampri-
dē eſt mortuus: ſi viueret, verba eius audiretis. Iudicē? Cluuius eſt. qđ is dicit? HS.CCCLIII.
Panurgi nomine Flauiū Fannio diſſoluiſſe. quē tu ſi ex cenſu ſpectas, Eques Ro. eſt: ſi ex vita,
homo clariſſimus eſt: ſi ex te, iudicē ſumpſiſti: ſi ex veritate, id qđ ſcire potuit, & debuit, di-
xit. Nega, nega nūc, Eqti Ro. homini honeſto, iudici tuo, credi oportere. Circūſpicit, ęſtuat,
negat nos Cluuii teſtimoniū recitaturos. recitabim⁹, erras, inani & tenui ſpe te cōſolaris. Re
cita teſtimoniū T. Manilii, & C. Luſcii Ocreæ, duoꝝ Senatoꝝ, hoīm ornatiſſimorū, q ex Clu
uio audierunt. Vtrum dicis, Luſcio & Manilio, an & Cluuio nō eſſe credendum? Planius atq;
apertius dicam: vtrum Luſcius & Manilius nihil de HS.CCCLIII. ex Cluuio audierunt? an
Cluuius falſum Luſcio, & Manilio dixit? Hoc ego loco, ſoluto, & quieto ſum animo, & quor
ſum recidat reſpōſum tuum nō magnopere laboro. Firmiſſimis. n. & ſanctiſſimis teſtimoniis
viroꝝ optimorū cauſa Roſcii cōmunita eſt. Si iam tibi deliberatū eſt, quibus abroges fidem
iuriſiurādi, reſpōde. Manilio, & Luſcio negas eſſe credendū? dic. aude. eſt tuę cōtumacię, arro
gantię, vitęq; vniuerſę vox. Quid expectas, ꝗ̄mox ego Luſcium & Maniliū dicā ordine eſſe
Senatores, ętate grādes natu, natura ſanctos, & religioſos, copiis rei familiaris locupletes, &
pecunioſos? nō faciam. nihil mihi detrahā, cum illis exactę ętatis ſeueriſſime fructū quē me-
ruerunt retribuam: magis mea adoleſcentia indiget illorū bona exiſtimatione, ꝗ̄ illorum ſe-
ueriſſima ſenectus deſiderat meam laudem. Tibi vero Piſo diu deliberandum, & concoquen
dum eſt, vtrum potius Cherę iniurato in ſua lite, an Manilio & Luſcio iuratis in alieno iu-

Reſtipulatio.

Repromittere.

Illudere exiſtimatiōi.

dicio credas. Reliquũ eſt vt Cluuiũ falſum dixiſſe Luſcio, & Manilio cõtendat. qđ ſi facit,
qua impudẽtia eſt, eũ ne teſtem improbabit, quẽ iudicẽ ꝓbarit? ei negabit credi oportere, cui
ipſe crediderit? eius teſtis ad iudicẽ fidẽ infirmabit, cuius ꝓpter fidẽ, & religionẽ iudicis te-
ſtes cõparabat? quẽ ego ſi ferrẽ iudicẽ, refugere nõ deberet, cũ teſtẽ producã, reprehẽdere au-
debit? Dixit.n.inqt, iniuratus Luſcio, & Manilio. ſi diceret iuratus, crederes? At qd ĩtereſt in-
Mendax facile ꝑierat ter ꝑiurũ, & mẽdacẽ? q mẽtiri ſolet, ꝑierare cõſueuit. quẽ ego vt mentiaẽ inducere poſſum,
vt ꝑieret exorare facile potero. Nã q ſemel a veritate deflexit, hic nõ maiore religiõe ad per-
iuriũ, q̃ ad mẽdaciũ ꝑduci cõſueuit. Quis.n. deprecatione deoꝝ, nõ cõſciẽtiæ fide cõmoueẽ?
" Propterea, q̃ pœna ab diis ĩmortalibꝰ ꝑiuro, hęc eadẽ mẽdaci cõſtituta eſt. Nõ.n. ex pactio
" ne verboꝝ, qbus iuſiurandũ cõprehẽdiẽ, ſed ex ꝑfidia, & malitia, ꝑ quã inſidię tendũtur ali
" cui, dii ĩmortales hoĩbus iraſci, & ſuccẽſere cõſuerũt. At ego hoc ex cõtrario cõtẽdo. Leuior
eſſet auctoritas Cluuii ſi diceret iuratus, q̃ nũc eſt, cũ dicit iniuratꝰ. tum eñ forſitan impro
bis nimis cupidus videreẽ, q qua de re iudex fuiſſet, teſtis eẽt. nũc oĩbꝰ inimicis neceſſe eſt ca
ſtiſſimus, & cõſtantiſſimus eſſe videaẽ, qui id qđ ſcit, familiaribꝰ ſuis dicit. Dic nũc ſi potes,
ſi res, ſi cauſa patiẽ, Cluuiũ eſſe mẽtitũ. Mẽtitus eſt Cluuius? Ipſa mihi veritas manũ iniecit.
& pauliſꝑ cõſiſtere, & cõmorari cogit, vnde hoc totũ ductũ & cõflatũ mẽdaciũ eſt. Roſciꝰ
eſt videlicet homo callidus, & verſutꝰ, hoc initio cogitare cœpit: qm̃ Fãnius a me ꝑtit HS.
LIII. ꝑtã a C. Cluuio equite Ro. ornatiſſimo hoĩe, vt mea cauſa mẽtiatur, dicat deciſionẽ fa-
ctã eſſe, q̃ facta nõ eſt. HS. CCCLIII. a Flauio data eſſe Fãnio, quę data nõ ſunt. Eſt hoc princi
†nulli. pro nullius. piũ improbi animi, miſeri ingenii, † nullius cõſilii. Quid deinde? poſtea q̃ ſe pręclare cõfirma
uit, venit ad Cluuiũ. quẽ hoĩem? leuẽ? immo grauiſſimũ. mobilẽ? immo cõſtantiſſimũ. familia
rẽ? ĩmo alieniſſimũ. Hunc poſtea q̃ ſalutauit, rogare cœpit blãde, & cõcinne ſcilicet, mentire
mea cauſa, viris optimis, tuis familiaribus pręſentibus: dic Flauiũ cũ Fãnio de Panurgo de-
cidiſſe, q nihil trãſegit. dic HS. CCCLIII. dediſſe, q aſſem nullũ dedit. Quid ille reſpondit? ego
vero cupide, & libẽter mẽtiar tua cauſa: & ſiqñ me vis ꝑierare, vt paululũ tu cõpẽdii facias,
Caꝑres laborem. paratũ fore ſcito. Nõ fuit cauſa, cur tantũ laborẽ caꝑres, & ad me venires: per nunciũ hoc,
qđ erat tã leue, trãſigere potuiſti. Pro` deũ hominũq; fidẽ, hoc aut Roſcius vnq̃ a Cluuio ꝑe
tiiſſet, ſi HS. millies in iudicium haberet? aut Cluuius Roſcio ꝑtenti cõceſſiſſet, ſi vniuerſæ
pręde particeps eſſet? vix mediuſſidius tu Fanni a Ballione, aut aliquo eius ſimili hoc expo-
ſtulare auderes, & impetrare poſſes. qđ cũ eſt veritate falſum, tum rõne quoq; eſt incredibile.
Obliuiſcor.n. Roſciũ, & Cluuiũ viros eſſe primarios: improbos, tẽporis cauſa, eſſe fingo. fal-
Penſio ſoluenda. ſum ſubornauit teſtẽ Roſcius Cluuiũ, cur tã ſero? cur cũ altera pẽſio ſoluẽda eſſet? nõ tũ cũ
prima? nã iam antea HS. LIII. diſſoluerat. Deinde, ſi iam ꝑſuaſum erat Cluuio vt mentireẽ,
cur potiꝰ HS. CCCLIII. q̃, CCCLIII. CCCLIII. CCCLIII. data dixit Fãnio a Flauio? cũ ex re-
ſtipulatione pars eius dimidia Roſcii eẽt. Iã intelligis C. Piſo, ſibi ſoli, ſocietati nihil Roſciũ
ꝑtiſſe. Hoc cũ ſentit Saturius eẽ apertũ, reſiſtere, & repugnare cõtra veritatẽ nõ audet: aliud
†inquam. fraudis, & inſidiarũ in eodẽ veſtigio diuerticulũ reꝑrit. ꝑtiſſe †inqt ſuã partẽ Roſciũ a Fla
uio confiteor, vacuã, & integrã reliquiſſe Fãnii concedo: ſed qđ ſibi exegit, id cõmune ſocie
tatis factũ eſſe cõtendo. quo nihil captioſius, neq; indignius poteſt dici. Quæro.n. potuerit
ne Roſcius ex ſocietate ſuã partẽ ꝑtere, nec ne? Si nõ potuit, quẽadmodũ abſtulit? ſi potuit,
quẽadmodũ nõ ſibi exegit? Nã qđ ſibi ꝑtitur, certe alteri nõ exigiẽ. An ita eſt? ſi qđ vniuerſę
ſocietatis fuiſſet, ꝑtiſſet, qđ cũ redactũ eſſet, æqualiter oẽs partirẽtur, nunqd ꝑtierit, qđ ſuę
Cognitor. partis eſſet? nunqd cũ abſtulit, ſoli ſibi exegit? Quid intereſt, inter eũ q per ſe litigat, & qui co
gnitorẽ dat? qui ꝑ ſe litem cõteſtatur, ſibi ſoli ꝑtit. alteri nemo poteſt, niſi q cognitor eſt fa
ctus. Ita ne vero? cognitor ſi fuiſſet tuuꝰ, qđ viciſſet iudicio, ferres tuũ. ſuo noĩe ꝑtiit; quod
abſtulit, ſibi, nõ tibi exegit. Qꝫ ſi quiſq̃ ꝑtere poteſt alteri, qui cognitor nõ eſt factus, quęro
quid ita, cũ Panurgus eẽt interfectus, & lis conteſtata cum Flauio damni iniuria eſſet, tu in
eam litem cognitor Roſcii ſis factus? cũ pręſertim ex tua oratione, qđcunq; tibi ꝑteres, huic
ꝑteres: quodcunq; tibi exigeres, id in ſocietatem recideret. Qꝫ ſi ad Roſcium nihil ꝑueni-
Societas ſimillima & maxime gemina hęreditatis. ret, quod tu a Flauio abſtuliſſes, niſi te in ſuam litem dediſſet cognitorẽ: ad te ꝑuenire ni-
hil debet, qđ Roſcius pro ſua parte exegit, quoniã tuus cognitor nõ eſt factus. Quid.n. huic
rei reſpondere poteris Fanni? cũ de ſua parte Roſcius tranſegit cum Flauio, actionẽ tibi tuã
reliquit an nõ? Si nõ reliquit, quẽadmodũ HS. CCCLIII. ab eo poſtea exegiſti? ſi reliquit, qđ
ab hoc petis, qđ per te perſequi & petere debes? Simillima eñ, & maxime gemina ſocietas hę

reditatis eſt.quẽadmodũ ſoci⁹ in ſocietate habet partẽ, ſic hęres in hęreditate habet partẽ.
Vt hęres ſibi ſoli nõ cohęredibus ꝑtit,ſic ſocius ſibi ſoli nõ ſociis petit:& quẽadmodũ vter
q; pro ſua parte petit,ſic pro ſua parte diſſoluit:hęres ex ſua parte,qua hęreditatẽ adiit:ſo-
cius ex ea,qua ſocietatem coiit.Quẽadmodum ſuã partẽ Roſcius ſuo nomine cõdonare po
tuit Flauio,vt eã tu nõ peteres,ſic cũ exegit ſuã partẽ,& tibi integrã petitionẽ reliquit,tecũ
partiri nõ debet.niſi forte tu ꝑuerſo more qđ huius eſt,ab alio extorquere nõ potes,huic eri
pere potes.Perſtat in ſentẽtia Saturius,quodcũq; ſibi petat ſocius,id ſocietatis fieri.qđ ſi ita
eſt,quę(malũ)ſtultitia fuit?Roſcius,q ex iuris peritorũ conſilio & auctoritate reſtipularet
a Fannio diligenter,vt qđ is exegiſſet a Flauio,dimidiã partẽ ſibi diſſolueret,ſi quidem ſine
cautione,& repromiſſione nihilo minus id Fannius ſocietati,hoc eſt Roſcio debebat.

Deſiderantur non pauca.

ACCVSATIONIS IN C. VERREM LIBER PRIMVS, QVI DIVINATIO DICITVR. ORATIO.IIII.

SIQVIS Veſtrum Iudices,aut eorum,qui adſunt,forte miratur,me
qui tot annos in cauſis,iudiciiſq; publicis ita ſim verſatus,vt defen
derim multos,lęſerim neminẽ,ſubito nunc mutata voluntate ad ac
cuſandũ deſcendere:is ſi mei cõſilii cauſam,rationemq; cognouerit,
vna & id qđ facio probabit,& in hac cauſa profecto neminem mihi
eſſe pręponẽdũ actorẽ putabit. Cũ Quęſtor in Sicilia fuiſſem Iudi-
ces,itaq; ex ea prouincia deceſſiſſem,vt Siculis omnibus iucundam
diuturnamq; memoriã quęſturę nominiſq; mei relinquerem,factum
eſt,vti cũ ſummũ in veteribus patronis multis, tum nõnullum etiã
in me pręſidium ſuis fortunis conſtitutũ eſſe arbitrarẽtur.Qui nũc
populati,atq; vexati,cuncti ad me publice ſępe venerunt, vt ſuarũ fortunarũ omnium cau-
ſam,defenſionemq; ſuſciperem.me ſępe eſſe pollicitũ, ſępe oſtendiſſe dicebant, ſi qđ tempus
accidiſſet,quo tẽpore aliquid a me requirerent,cõmodis eorũ me non defuturũ:veniſſe tem-
pus aiebant,nõ iam vt cõmoda ſua,ſed vt vitã ſalutemq; totius prouincię defenderem: ſeſe
iam ne deos quidẽ in ſuis vrbibus,ad quos confugerent,habere,ꝙ eorum ſimulacra ſanctiſ-
ſima C.Verres ex delubris religioſiſſimis ſuſtuliſſet:quas res luxuries in flagitiis,crudelitas
in ſuppliciis,auaritia in rapinis,ſuperbia in contumeliis, efficere potuiſſet, eas oẽs ſeſe hoc
vno Prętore per triẽniũ pertuliſſe:rogare,& orare,ne illos ſupplices aſpernarer,quos me in-
columi nemini ſupplices eſſe oporteret.Tuli grauiter,& acerbe Iudices, in eũ me locũ addu
ctũ,vt aut eos homines ſpes falleret,qui opem a me,atq; auxilium petiſſent:aut ego,qui me
ad defendendos hoĩes ab ineunte adoleſcẽtia dediſſem,tempore atq; officio coactus,ad accu
ſandum traducerer.Dicebã habere eos actorẽ Q.Cęcilium,qui pręſertim Quęſtor in eadem
prouincia poſt me quęſtorẽ fuiſſet. Quo ego adiumẽto ſperabã hanc a me moleſtiã poſſe di
moueri,id mihi erat aduerſariũ maxime. Nã illi multo mihi hoc facilius remiſiſſent, ſi iſtũ — Aduerſa-
nõ noſſent,aut ſi iſte apud eos quęſtor nõ fuiſſet.Adductus ſum Iudices officio,fide,miſeri- — rium mihi
cordia,multorũ bonorũ exemplo,veteri cõſuetudine, inſtitutoq; maiorũ,vt onus hoc labo — erat.
ris,atq; officii, nõ ex meo, ſed ex meorũ neceſſariorum tẽpore mihi ſuſcipiẽdũ putarẽ.Quo — Remittere
in negotio tñ illa me res Iudices cõſolatur, ꝙ hęc quę videt̃ eẽ accuſatio mea,nõ potius ac-
cuſatio,ꝗ̃ defenſio eſt exiſtimãda.Defendo eñ multos mortales,multas ciuitates,prouinciã
Siciliã totã.Quãobrẽ ſi mihi vnus eſt accuſandus,ꝓpemodũ manere ĩ inſtituto meo videor,
& nõ oĩno a defendendis hoĩbus,ſubleuãdiſq; diſcedere.Q; ſi hanc cauſam tam idoneã,tam
illuſtrem,tam grauem nõ haberem,ſi aut hoc a me Siculi non ꝑtiſſent, aut mihi cũ Siculis
cauſa tantę neceſſitudinis nõ intercederet,& hoc,qđ facio,me Reipu. cauſa facere ꝓfiterer,
vt homo ſingulari cupiditate,audacia,ſcelere pręditus,cuius furta, atq; flagitia nõ in Sici-
lia ſolum,ſed in Achaia,Aſia,Cilicia,Pãphylia,Romę deniq; ante oculos oĩm,maxima,tur-
piſſimaq; noſſemus,me agente in iudiciũ vocaretur:quis tandem eſſet,qui meũ factũ aut cõ
ſilium poſſet reprehendere?Quid eſt,pro deum hoĩmq; fidem, in quo ego Reip.plus hoc tẽ
pore prodeſſe poſſim?Quid eſt,qđ aut Populo Ro.gratius eſſe debeat?aut ſociis exteriſq; na
tionibus optatius eſſe poſſit?aut ſaluti fortuniſq; omnium magis accõmodatum ſit? Popu-
latę,vexatę,funditus euerſæ prouinciæ:ſocii,ſtipendariiq; Populi Romani afflicti,miſeri,iã
non ſalutis ſpem,ſed exitii ſolatium quærunt.Qui iudicia manere apud ordinem Senatoriũ